

e-Devlet Uygulamaları-VI

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi ve Mevzuatı-I

- › Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi
- › e-Devlet Mevzuatı: E-devlet Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 1993 yılında Dünya Bankası işbirliği ile kamu sektöründe bilişim teknolojilerinin daha etkin kullanımını da kapsayan Bilişim ve Ekonomik Modernizasyon Raporu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu raporda bir eylem planına yer verilmiştir.
- › 1996 yılında Başbakanlığın görevlendirmesi ile (Mülga) Ulaştırma Bakanlığı tarafından Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı'nın hazırlanması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı Sonuç Raporu 1999 yılında yayımlanmıştır.
- › 1998 yılında 1998/13 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kamu bilgisayar ağının hayata geçirilmesi için KamuNet Teknik Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul tarafından 2002 yılında eAvrupa+ ve e-Türkiye çalışmaları doğrultusunda e-Devlet'e Geçiş Eylem Planı hazırlanmıştır.

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 2001 yılında eAvrupa+ Eylem Planının Türkiye'ye uyarlanarak uygulanmasına yönelik olarak e-Türkiye Girişimi başlatılmıştır. Bu kapsamda 2002 yılında e-Türkiye Girişimi Eylem Planı taslağı yayımlanmıştır.
- › 2003 yılından önce hazırlanan eylem planlarının uygulamaya alınamadığı, kısmi olarak uygulanabildiği veya beklenen katkıyı sağlamadığı görülmüştür.
- › 2003 yılında 2003/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile o güne kadar farklı kurum / kuruluşlar tarafından yürütülen bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili çalışmaların (Mülga) Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) sorumluluğunda e-Dönüşüm Türkiye Projesi adı altında birleştirilmesi kararlaştırılmıştır.
- › Bu kapsamda öncelikle e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı (2003-2004) hazırlanmış ve hayata geçirilmiştir.

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 2005 yılında e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı (2003-2004) sonrasında hayata geçirilmek üzere bir yıllık e-Dönüşüm Türkiye Projesi (2005) Eylem Planı hazırlanmış ve yürürlüğe alınmıştır.
- › 2006 yılında e-Dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında bilgi toplumuna yönelik 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu eylem planında “Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü” ve “Kamu Yönetiminde Modernizasyon” eksenleri altında e-Devlet uygulamalarına yönelik eylemlere yer verilmiştir.
- › 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı Nihai Değerlendirme Raporu’na göre 2012 Haziran ayı itibari ile “Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü” eksenindeki eylemlerde başarı oranı %65,6, “Kamu Yönetiminde Modernizasyon” eksenindeki eylemlerde başarı oranı ise %50 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 2011 yılında yürürlüğe giren 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile e-Devlet politikalarına yönelik görev ve sorumluluk Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na (UDHB) verilmiştir.
- › Bakanlık bünyesinde Haberleşme Genel Müdürlüğü çatısı altında e-Devlet çalışmalarının yapılması için e-Devlet Hizmetleri Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının e-Devlet kapsamındaki görevi 655 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:
 - Bilgi toplumu politika, hedef ve stratejileri çerçevesinde; ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlayarak e-Devlet hizmetlerinin kapsamı ve yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu hizmetlere ilişkin eylem planları yapmak, koordinasyon ve izleme faaliyetlerini yürütmek, gerekli düzenlemeleri yapmak ve bu kapsamda ilgili faaliyetleri koordine etmek.

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 2014 yılında kamu politikalarına en üst seviyede yön veren Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) yayımlanmıştır. Bu belgede hedeflenen e-Devlet yapısı aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:
 - Etkin, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir kamu yönetimine katkı sağlamak üzere; dezavantajlı kesimler de dahil kullanıcı ihtiyaçlarına göre tasarlanmış hizmetlerin, kişisel bilgi mahremiyeti ve bilgi güvenliği sağlanarak, çeşitli platformlardan, kullanıcı odaklı, birlikte işler, bütünleşik ve güvenilir şekilde sunulacağı bir e-devlet yapısının oluşturulması temel amaçtır.”
- › 2014 yılında ikinci bilgi toplumu stratejisi ve eylem planı için hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (BTS) olarak uygulamaya alınmıştır.

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › 2015-2018 BTS’nin odağı büyüme ve istihdamı artırma olarak belirlenmiş ve e-Devlet çalışmalarına yön verecek “Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik” adında bir eksen tanımlanmıştır. Bu eksen için belirlenen temel amaç şu şekilde ifade edilmiştir:
 - “e-Devlet hizmetlerinin sunumunda tasarımdan uygulama aşamasına kadar hizmetlerde etkinliğin sağlanması ve kullanıcı odaklılık ilkesinin benimsenmesi temel amaçtır. Bu çerçevede; öncelikle vatandaş ve girişimlerin ihtiyaç ve beklentileri analiz edilecek, kamu iş süreçleri bu anlayış çerçevesinde basitleştirilecek, hizmetler kullanıcıya en yüksek faydanın sağlanacağı şekilde tasarlanacaktır. Benzer şekilde, e-Devlet hizmetlerinin; kamu yönetiminde şeffaflığın, güvenilirliğin, hesap verebilirliğin ve katılımcılığın artırılması için bir araç olması sağlanacaktır.”

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › e-Devlet politikalarının çerçevesini belirleyen strateji planlarına ek olarak,
 - “Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı Eylem Planı”,
 - “Türkiye Ulaşım ve İletişim Stratejisi Hedef 2023”,
 - “2014-2023 Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi”,
 - “2014-2023 Kritik Altyapıların Korunması Yol Haritası Belgesi”,
 - “Türkiye Afet Müdahale Planı”,
 - “2016-2018 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı” gibi diğer sektörel / tematik strateji belgelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarının stratejik planlarında, hükümet programlarında, siyasi partilerin hazırladıkları belgelerde, sivil toplum kuruluşlarının ve uluslararası kuruluşların raporlarında e-Devlet ile ilgili çeşitli hedeflere, projelere ve eylemlere yer verildiği görülmektedir.
- › Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, bilgi toplumu politikası çerçevesinde Türkiye’nin e-Devlet politikasının bütüncül bir bakış açısı ile şekillendirilmesi için 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı’nı hazırlamıştır.

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › Strateji Planında yapılan bazı tespitler şunlardır:
- › Türkiye'de kamu kurum / kuruluşlarının e-dönüşüm olgunluk düzeylerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların ortaya çıkmasındaki en büyük etken, e-Devlet çalışmaları için gerekli nitelikli insan kaynağının istihdam edilmesinde yaşanan zorluklardır. Kamu kurum / kuruluşları e-Devlet projelerini kendi imkanları ve insan kaynağı ile yürütmeye çalıştıkları için; e-Devlet projelerinin planlamasında ve hayata geçirilmesinde sorunlar yaşanabilmekte, farklı yetkinliklerde veya mükerrer çözümler üretilebilmektedir.
- › e-Devlet çalışmalarının hem kurum içinde hem de kurumlar arasında bütüncül bir şekilde yürütülmesi ve koordine edilmesine yönelik bir organizasyon modeline ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, e-Devlet projelerinin genel bir e-Devlet mimarisi çerçevesinde şekillendirilmesini sağlayacak, ihtiyaçlar doğrultusunda teknik danışmanlık ve rehberlik hizmeti verecek, e-Devlet projelerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi alanlarda koordinasyon sağlayacak, yeterli ve teknik donanıma sahip insan kaynağını bünyesinde barındıran bir organizasyonel yapının hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

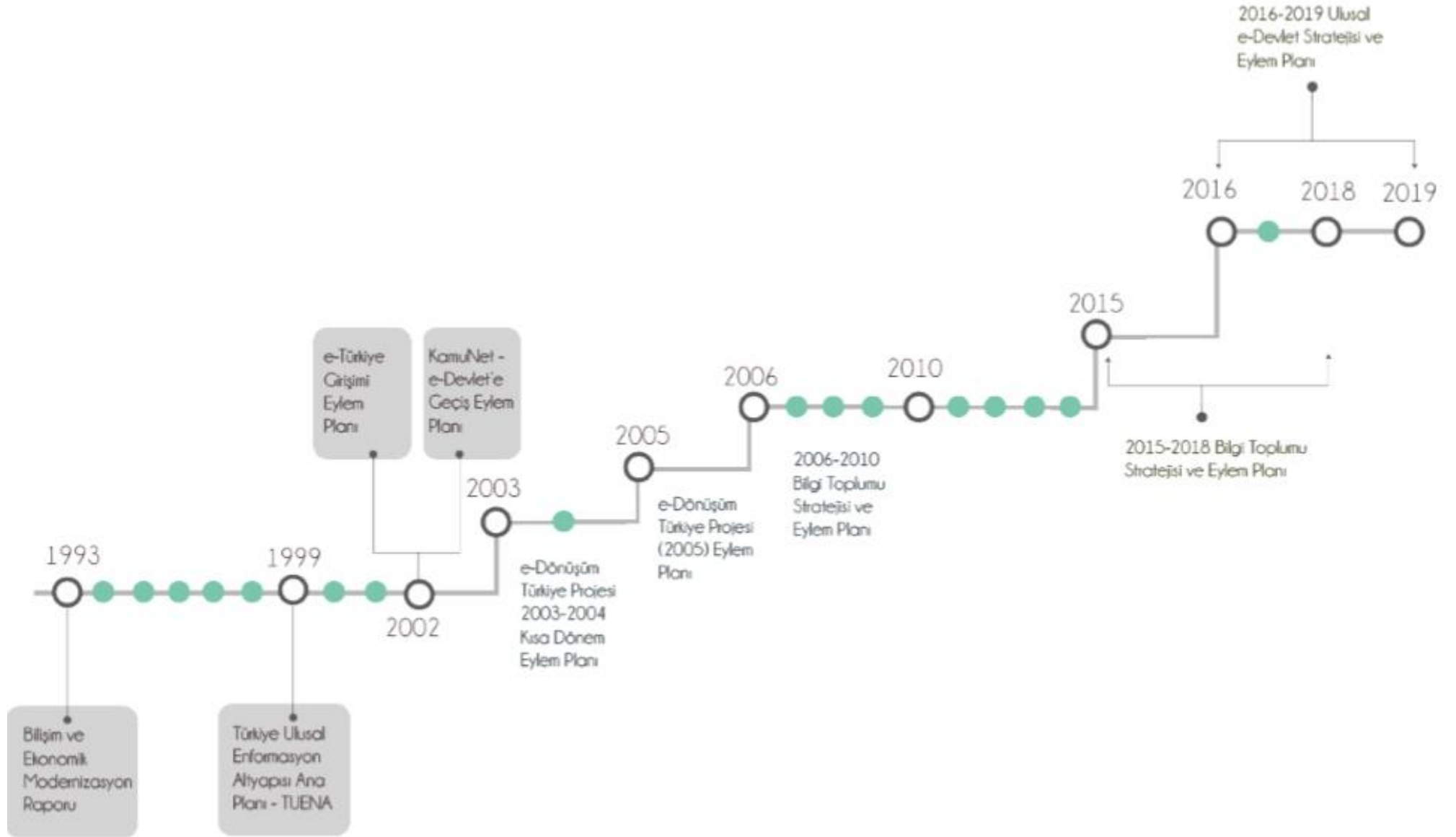
- › Her kurum kendi ihtiyaçları doğrultusunda BT altyapılarını ve bilişim sistemlerini hazırlamaktadır. Farklı kurumlar tarafından benzer ihtiyaçları karşılamak için mükerrer yatırımlar yapılabilmektedir. Elektronik veri ve belge paylaşımı, elektronik kimlik kartı, merkezi kimlik doğrulama altyapısı ve kamu ağı gibi birçok başlık bir kamu kurumu / kuruluşunun doğrudan hizmet alanında yer almayıp tüm kurum / kuruluşların faydalandığı ortak altyapılardır. Ancak mevcut durumda kamu kurum / kuruluşları bu alanlarda ayrı ayrı çalışmalar yapmaktadır. Ortak altyapıların olmaması aynı zamanda kamu kurum / kuruluşlarının birlikte çalışabilirliğini de zorlaştırmaktadır.
- › e-Devlet hizmet sunumunda ortak yaklaşımların olmaması hizmet olgunluklarının da birbirinden farklı düzeylerde bulunmasına sebep olmaktadır. e-Devlet hizmetleri kamu kurum / kuruluşları tarafından çoğunlukla birbirleri ile entegrasyon sağlanmadan bağımsız bir şekilde sunulmakta ve bütüncül süreçler işletilememektedir. Ayrıca kurumlar arası sistem entegrasyonlarının sağlanmasında idari ve teknik aksaklıklar yaşanması (s.5), entegrasyonların istenilen seviyede olmaması ve gerekli mevzuat düzenlemelerinin yapılamaması / eksik olması kurumlar arası veri paylaşımının önünde önemli engeller olarak durmaktadır.

Türkiye’de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › e-Devlet hizmetleri hakkında yapılan tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri de istenilen ölçüde değildir ve bu nedenle elektronik kanallarla hizmet oluşturma süreçlerine kullanıcı katılımı yeterli ölçüde sağlanamamaktadır.
- › e-Devlet hizmetlerine yönelik kullanıcı güveninin artırılması için yapılacak çalışmalara ek olarak bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunmasına dair mevzuatın da tamamlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Açık veri üretimi ve kullanımı konusunda bazı adımlar atılmış olsa da bu konuda çok fazla ilerleme kaydedilememiştir. Ayrıca açık veri üretimi ve kullanımı ile ilgili mevzuat eksikliği de bulunmaktadır.

Türkiye'de e-Devlet Uygulamalarının Kısa Tarihi

- › "Kişisel Verilerin Korunmasına ilişkin Ulusal ve Uluslararası Durum Değerlendirmesi ile Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Gerçekleştirilen Denetim Çalışmaları" konulu 27.11.2013 tarihli ve 2013/3 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Raporu'nun tespit ve önerileri arasında da bu konu aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:
 - Kamudaki bilgi sistemlerinin bir e-Devlet mimarisi genel çerçevesinde şekillendirilmemesi nedeniyle güvenlik riskleri başta olmak üzere, sistemlerin birbirleriyle konuşamaması, hizmet kalitesinin düşmesi, aynı verilerin defalarca farklı sistemlerde tutulması gibi pek çok sorun yaşanmakta, gereksiz maliyetlere katlanılmaktadır.
 - Kamu bilgi sistemi projelerinin yürütülmesinde kurumlara tasarım aşamasında know-how desteği verilmesi, uygun yönlendirme yapılması ve danışmanlık ihtiyacının karşılanması, şartname yazımı ve teslim veya iş kabul işlemleri, izleme ve değerlendirme, sistemin idamesi gibi alanlarda rehberlik ve gerektiğinde koordinasyon sağlayacak bir yapının en kısa süre içerisinde hayata geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Şekil 1. Türkiye’de e-Devlet Politikalarının Çerçevesini Belirleyen Plan ve Belgeler

Kaynakça

- 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı (2016).